

Alternatív Színházi Műhely Alapítvány

7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1. Tel.:72/ 501500/2091 Szl.sz.:KHB Pécs, 10400779-07701441

A pécsi Alternatív Színházi Műhely Alapítvány pályázata (Janus Egyetemi Színház)

A Janus Egyetemi Színházról

Janus a neve és magyar, miként a *Pannóniai* volt.
Azaz nem dühösen-fogcsikorogva, de természetesen.
És kortárs, ahogyan nem avul Pannoniusunk sem:
Lássuk bár reneszánsz vagy mai élet képeit ott.

Ágoston Zoltán,
a Jelenkor című folyóirat főszerkesztője

„A tizenhetedik éve működő Janus Egyetemi Színház a szó nemes értelmében vett alkotó műhely, amely az új épületében nemcsak Pécs egyik jelentős kulturális intézménye, hanem a vonzáskörébe kerülő sok-sok fiatalember színházi és értelmiségi pályájának elindítója és alakítója is, tehát egyszerre tölt be nevelő és művészi feladatokat – kiválóan.”

Nánay István,
kritikus, Jászai-díjas

„A JESZ sokszínű repertoárral rendelkezik, jellemző rá a kortárs formanyelv használata. Előadásaikban megjelenik az összművészeti törekvés. Színészeik szakmailag igen felkészültek, amit hitelesít a „JESZ-előélettel” rendelkező színészek további professzionális pályafutása. A közönséggel teremtett kapcsolata jól működő, társadalmi hatása tekintetében is hatékony. „

Uhrik Dóra,
táncművész, táncpedagógus
Kossuth-díjas, Liszt-díjas, Erdemes Művész

„A kultúrára korántsem fogékony, felhígult és gyakorta igénytelen egyetemi közegben tevékenységük olyan kincs, amit őrizni-fejleszteni kell. Jó alapot jelenthet ehhez a Zsolnay Negyedben elnyert stabil hely, ahol dolgozhatnak, szélesebb (és új) közönségréteget szólíthatnak meg, ha van miből dolgozniuk.

Feltétlenül támogatásra szorulnak tehát, mely támogatást sokéves munkájukkal kiérdemelték.”

Bérczes László,
a kaposvári Csiky Gergely Színház művészeti vezetője, Hevesi Sándor-díjas

„Az elsők voltak színházi berkekből, akik megkerestek a közös munka gondolatával, és később is bármikor felmerült a lehetőség, nekik mindig igent mondtam. Abban a miliőben megsejtettem, hogy lesz a színpaddal kacérkodó egyetemistából kész színész, ott láttam először, hogy általam mondhatatlannak vélt szövegből, hogy lesz egyszer csak kerek jelenet. Itt próbálhattam ki magam színházi zene- és dalszerzőként, és színházi zenészként. Köszönöm innen. És persze, láttam nézőként sok kiváló előadást.”

Lovasi András,
zenész, Kossuth-díjas

„A Janus Egyetemi Színház hosszú évek óta együttműködő partnere a Pécsi Nemzeti Színháznak. Színházi műhelyük több színészt adott a társulatunknak (Köles Ferenc, Tóth András Ernő), és a PNSZ művészei is mindig szívesen fogadják a JESZ felkérését az ottani munkára. Mi is szinte minden évadunkban bemutatunk olyan produkciót, ahol igénybe vesszük a JESZ aktuális együttesének legjobb erőit. Az idei POSZT versenyprogramjába válogatott előadásunkban (Picasso kalandjai) 6 JESZ-es színész is dolgozik, és szakmai tudásuk, a munkához való viszonyuk komoly szerepet játszott a produkció sikerében. A JESZ léte és munkája kiemelkedően fontos a Pécsi Nemzeti Színház számára.”

Rázga Miklós,
a Pécsi Nemzeti Színház igazgatója

„Ritka élmény az, amikor tapasztalt színészek és egyetemista növendékek összeforrt alakításai zaklatnak föl, amelyekben a valóság mélységeitől a mesei vágyvilágok csúcsáig ívelnek az érzelmek. Ezernyi újdonság, váratlan világ-formálás jellemzi a JESZ-ünket, minek okán mi nézők csak kapkodjuk az eszünket. Sivár lenne a kultúrfőváros nélkülük.”

Dr. Komlósi László Imre,
nyelvészprofesszor, a PTE rektorhelyettese

„2010 őszén voltam zsűrielnök az Egyetemi Színházak Nemzetközi Fesztiválján Pécsen. (...) (A) nagyon jól szervezett, színvonalas és művészi igényességgel rendezett fesztivál megszervezése még egy professzionális kőszínháznak is nagy feladat, de a JESZ csapata ezt igen magas színvonalon oldotta meg.

Emellett örömmel tapasztalom, hogy a Pécsi Szabadtéri Játékok műsorán minden évben helyet kap egy, a JESZ által fémjelzett produkció, melyet nagy közönségsiker szokott követni.”

Dr. Besenczy Árpád,
színművész, a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház igazgatója, Jászai-díjas

„Ha Pécsre és a színházra gondolok, akkor a JESZ jut eszembe, és többeket ismerek, akik ugyanígy vannak ezzel.”

Kocsis Gergely,
a Katona József Színház színművésze,
a Színház- és Filmművészeti Egyetem oktatója, Jászai-díjas

„A Janus Egyetemi Színház (JESZ) egyszerre folytatója a magyar egyetemi színjátszás progresszív hagyományainak, és ugyanakkor stabil kulturális-művészeti tényezője a kortárs nem-hivatásos színházi életnek.

A JESZ tevékenysége kiterjed saját bemutatók létrehozására, az egyetemisták műhelymunkáinak bemutatására, vendéglőadások befogadására, az egyetemen folyó színházi képzésben való közreműködésére, workshopok tartására és megrendezésére.

Az 1996-ben létrejött színházi műhely a tehetséggondozásnak és művészi utánpótlásnak is terepe, innen indult – többek között, a teljesség igénye nélkül – Köles Ferenc színész (Jászai-díjas), Ács Norbert (Blattner-díjas) stb.

A JESZ egyszerre megőrzője, továbbvivője és megújítója egy színházi hagyománynak, amely feltétlen támogatást érdemel.”

P. Müller Péter,

színháztörténész, kritikus, egyetemi tanár PTE BTK

„The JESZ presented an excellent performance and we appreciated their professional work. It is important for us that the JESZ remains a major partner of our Festival and our Theatre in Europe.”

Alain Chevalier,

Directeur of RITU (Belgium)

"We were very happy that the Janus University Theatre (JESZ) accepted our invitation and represented Hungary at the Festival in Beograd. The JESZ presented by the excellent performance is maintained, we appreciate the professional work in the theatre. The JESZ is an important partner for us in Europe." ,

Vladimir Cvejic

General manager of Academic theatre (Szerbia)

*

Az *Alternatív Színházi Műhely Alapítvány* 1996-ban kezdte meg munkáját. Célja, hogy kísérleti színházi előadások megvalósulását támogassa, hogy oktatási-képzési programokkal szélesítse az alternatív színjátszás bázisát, és hogy a legjelentősebb alternatív társulatok pécsi bemutatkozását elősegítse. Az Alapítvány kuratóriuma a célok megvalósításának érdekében megszervezte a *Janus Egyetemi Színházat*.

A *JESZ* 1996-ban jött létre, az első évadát a *Pécsi Harmadik Színházban* töltötte. 1997 őszén a *Pécsi Tudományegyetemen* megnyílt a *JESZ* első önálló játszóhelye. A színház támogatásába és fenntartásába bekapcsolódott az egyetem is.

1999-re a *Janus Egyetemi Színház* Pécsen fontos és elismert szereplője lett a város színházi életének. Bemutatói sikeresek voltak, eljutott a hazai legjelentősebb fesztiválokra (*Alternatív Szemle, Kortárs Drámafesztivál, Kazincbarcika, POSZT Off*),

2000-ben a *JESZ* elvesztette játszóhelyét (födémje megrepedt, az épületrész életveszélyessé vált) az egyetemen, és 2003-ig az egyetemi társulat a *Pécsi Nemzeti Színházban* tartotta az előadásait és a próbáit. 2003-ban aztán az PTE ismét önálló játszóhelyet alakított ki a *JESZ* számára. A következő években a *Janus Egyetemi Színház* egyetemi támogatottsága és beágyazottsága egyre erősödött.

2011 nyarán átadták a *Zsolnay Kulturális Negyed*et. Az új létesítmény egyetemi negyedébe a PTE Művészeti Kara, a Bölcsészkar két tanszéke és a *Janus Egyetemi Színház* került. Ezzel a *JESZ* végleges és professzionális otthonra lelt. A városi tulajdonú egyetemi bérlemény egy 150 négyzetméter alapterületű, 8 méter belmagasságú, körfüggönnyel, hűtés-fűtéssel rendelkező stúdióter, tágas öltözőkkel mosdókkal, zuhanyzókkal, mellette világosító és hangosító stúdiók, irodák és egy 80 négyzetméteres próbaterem szolgálja a színházat. A beköltözés 2011 augusztusában és szeptemberben megtörtént, így a 2011-12-es (a *JESZ* számára jubileumi, 15.) évadot a *Janus Egyetemi Színház* a Zsolnay Kulturális Negyedben vitte végig.

*

A színház kezdettől folytatója kívánt lenni annak a hagyománynak, amely a 60-as, 70-es években az egyetemi színjátszó csoportok legjobbjainak munkásságát jellemezte. És folytatója kívánt lenni annak a pécsi hagyománynak is, amely a 80-as években az egyetemi színjátszást a hivatásos színészek bevonásával ötvözte.

Így a *Janus Egyetemi Színház* művészi gyakorlatában már 1998-ra kialakult az az alternatív forma, ami a színház működését a mai napig jellemzi: Társulatának magja (20-30 fő) egyetemistákból áll. A folyamatosan képzésen, tréningeken résztvevő egyetemista csapat, generációkba szerveződik, és 3-4 évenként megújul. Ehhez a közösséghez tartoznak még azok a hivatásos színészek és alkotók (rendező, tervezők, zenészek), akik rendszeresen részt vesznek a *JESZ* előadásainak létrehozásában.

A Janus Egyetemi Színház a kezdetektől fogva több rendezővel dolgozik, és ez lehetővé teszi, hogy a társulat nyitott maradjon, és többfajta színházi nyelven legyen képes megszólalni.

A *JESZ* a kezdetektől repertoárt játszik. Ma már 40-50 fős nyitott társulatával évente 4-5 bemutatót tart, és 80-90 alkalommal áll közönség elé. A *Janus Egyetemi Színház* előadásait évente 4000-5000 néző látja.

Ez a közönség elsősorban az egyetem hallgatóságából verbuválódik, de a színház fontosnak tartja a középiskolás generáció megszólítását, illetve számít a pécsi értelmiség érdeklődésére is.

A színház fesztiválszereplő és fesztiválszervező. Játszott *Romániában, Németországban, Litvániában, Szerbiában, Törökországban és Belgiumban*, és 1999-től 8 alkalommal szervezte meg az Egyetemi Színházak Fesztiválját. Ezekon a fesztiválokon bemutatkozott több határon túli magyar együttes, és jelen volt olasz, osztrák, litván, szerb, bolgár, lengyel, szlovák, román egyetemi társulat.

A *JESZ* az évek során nemcsak működési struktúrájában professzionizálódott, hanem infrastrukturális körülményeiben is. A *Pécsi Tudományegyetem* felismerve, hogy a színházi működés közösségteremtő ereje fontos tényező lehet az egyetem imázsának kialakításában és a karok közötti integrációban, egyre erőteljesebben támogatta a színház tevékenységét, melynek eredményeképpen mára a *JESZ* a *PTE* szerves részévé vált. A *Janus Egyetemi Színház* az Egyetem stúdiószínházaként működő szervezet lett, és a szenátus által meghatározott költségvetési keretből önálló gazdálkodást folytató egységgé vált.

A színházat a rektor által kinevezett igazgató irányítja, és az igazgató tevékenységét művészeti vezető is segíti. A színház főállásban foglalkoztat két technikust és egy művészeti titkárt, így a tervezés, szervezés, műszaki kiszolgálás terén is professzionális munka folyik.

Mindezek a körülmények azt mutatják és bizonyítják, hogy a *Janus Egyetemi Színház* működése során kialakított egy létező, élő, működő színházi modellt. Ez a modell egyedülálló az országban. Hisszük és valljuk, hogy követendő példa a *Janus Egyetemi Színház* működése, mert közösséget teremt, mert hivatásos mércével mérhető művészi értéket hoz létre, mert előadásaival ezekhez jut el, mert mobilis, mindig változó és újat kereső, mert a fiatal, értelmiségivé váló egyetemi hallgatóság számára kínál az egyéni tanuláson túl közösségi munkát, közös élményt, mert hagyományt folytat és visz tovább.

*

Beszámoló a Janus Egyetemi Színház 2013. évi munkájáról

1, Műsoron tartott produkciók – Holdbeli csónakos – Platonov – PróbaDADA – Mara halála

Az előző évből több produkciót továbbjártunk. Tettük ezt elsősorban azért, mert öröndetesen nagy igény mutatkozott rájuk. A telházak különösebb szervezés nélkül is létrejöttek. És öröndetes az is, hogy ezek az előadások új nézői rétegek megjelenését eredményezték a JESZ-ben. Családi darabként futott a Holdbeli csónakos (A továbbjártást az NKA is támogatta), valóban 6-tól 99 éves korig behozva a nézőket. A Platonov sikere az értelmiségi réteg kibővülését jelezte, hiszen az egyetemisták mellett a városi értelmiség határozott jelenlétét éreztük a nézőtéren. A PróbaDADA, persze, elsősorban egyetemisták számára készült előadás, de nagy örömmel nézték mások is, köztük nem kevesen a nyugdíjas korosztályból valók. Jártunk a Mara halála című előadásunkat is. Öröndteli volt számunkra, hogy a kortárs darabot a POSZT idején műsorra tűzhettük, mert a Nyílt Fórum, a dramaturgok szervezetének hagyományos rendezvénye programjába vette, és a szép számmal megjelenő szakemberek jó szóval nyugtázták az előadást és a JESZ munkáját, körülményeit.

2, Új bemutató – Antigoné

A 2012 végén megkezdett munkát újraértelmezve létrehoztuk Tóth András Ernő irányítása mellett azt az Antigoné változatot, amely fiatal színészeink számára komoly feladatot, igazi megméretést jelentett. Az előadás rendkívüli érdeklődést váltott ki, és a kritikai visszhang is nagyon pozitív volt. *„A média modern mechanizmusának bevonásával és az ehhez hasonlatosan személytelen hatalmi kiszolgáló személyzet hangsúlyos felmutatásával a JESZ Antigonéja képes volt a mai kor kontrollálatlan politikai hatalmainak fenyegetését belekompónálni Szophoklész tragédiájába, s ezáltal a mai néző számára átélhetővé tenni az eredeti konfliktust. (Agoston Zoltán: Tündérek és öltönyösök /Jelenkor 2013./6.)/*

3, Nemzetközi fesztivál – RITU30 – Belgium, Liege

A Janus Egyetemi Színház 1999-óta fesztiválszereplő és fesztiválrendező. Egyetemi és alternatív fesztiválokön bemutatkoztunk Romániában, Németországban, Litvániában, Szerbiában és Törökországban, és 8 alkalommal szerveztük meg az Egyetemi Színházak Fesztiválját Pécsen. Ezekön a találkozókon bemutatkozott több határon túli magyar együttes, és jelen volt olasz, osztrák, litván, szerb, bolgár, lengyel, szlovák, román és belga egyetemi társulat. 2013. február végén a Liege-i Királyi Egyetemi Színház jubileumi, 30. találkozójára az Íphigenia Auliszban című produkciókat vittük. Az előadást kedvezően ítélte meg a szakmai közönség. A fesztiválon amerikai, észt, francia, spanyol, belorusz, német, szerb, brazil, marokkói, belga egyetemi társulatok mutatkoztak be. Tapasztalataink szerint a Janus Egyetemi Színház körülményei, infrastruktúrája általában jobb, mint a legtöbb együttesé, és szakmai tekintetben is (térhasználat, világítás, színészi képzettség, stb.) a legjobbak között vagyunk.

4, Új bemutató – Csongor és Tünde

A Janus Egyetemi Színház 2013-as évének legnagyobb vállalkozása a Csongor és Tünde színpadra állítása volt. /Az NKA támogatta a produkció létrejöttét./ Az előadás színreviteléről ekképpen fogalmaz az előadás rendezője, Tóth András Ernő:

„A Csongor és Tünde színházi elemzése kapcsán általában megjegyzik, hogy ugyan a mű költői erényekben gazdag, de drámailag nem több vérszegény mesejátéknál, így annak, hacsak nem muzeális előadás kíván lenni - színrevitele szükségszerűen hozza magával a rendezői, dramaturgiai kísérleteket. Ha rápillantunk a Csongor és Tünde előadástörténetének néhány fontosabb elemére, látjuk, hogy a szakmailag érdemes bemutatók mind-mind „megtalálni vélték a maguk kulcsát” Vörösmartyhoz. / Ruszt összevonta Mirigy és az Éj szerepét, Harag a szöveg hol- mikor kérdésére az itt és most válaszát adta azzal, hogy saját városának tereit tette felismerhetővé a színpadon, Novák Eszter radikálisan megújította Balga öngyilkosságát színrelépésének előrehozásával, Zsótér kíméletlenül végigvitte az álomdramaturgiát./ Mi két jelentős változtatás mellett döntöttünk. A Kalmár, Fejedelem és Tudós szerepeket összevontuk, ugyanezt tettük Dimitri jeleneteivel, így több felesleges és lassító színváltást is elkerültünk, ráadásul egy markánsabb és jelentősebb szerep alakult ki a Csongort újtától eltántorítani igyekvőkből, és lényegesen hangsúlyosabbá vált a ki ellene, ki mellette kérdése is. A másik változtatás merészebb. Csongor a darabban a gonosszal mérkőzik. És a Gonosz bosszúálló. Ezért az utolsó pillanatban, mielőtt, ugyan tudtán kívül, de célba érne, az ördögök meggyilkolják. Nincs boldog vég. A reneszánsz óta tudjuk, hogy az égi és földi szerelem ismervei eltérőek. Együtt pedig törvénytörően tragikusak.”

„A tragikus vég akármilyen szentségtörő is az eredeti műre nézve, mégsem Vörösmarty művének meghamisításaként hat. A szöveg húzásával, kihagyásokkal konzekvensen megvalósított önálló rendezői értelmezéssé válik, még hozzá erősebbé, mint az eredeti befejezés. Álom és halál egymásra írása ráadásul a görög mitológia mélységeibe visszavezető tudásra támaszkodik, ahol Hüpnosz és Thanatosz, az álom és a halál istenei ikertestvérek. Új szint visz a végjátékba az is, ahogy Tünde megrendültségét leplezve bocsátja útnak a szerelmesen kötekedő („Oh, te drága oldalcsont”) földi párt, Ilmát és Balgát, akik ha nem is abban a magasrendű érzelmi körben mozognak, mint gazdáik, ám közös boldogságuk ténylegesen megvalósul, s ez erős ellenpontot képez a másik kettő sorsával.” (Ágoston Zoltán: Tündérek és öltönyösök /Jelenkor 2013./6.)/

5, Együtműködés – JESZ – PTE – Deutsche Bühne Ungarn

2013. március 21-én ünnepélyes keretek között aláírtuk azt a szerződést, amely intézményesíti a DBU és JESZ közötti kapcsolatot. A szerződés lényeges pontjai a következők:

I. Az együtműködés célja és tartalma

A jelen együtműködési megállapodás célja, hogy a Partnerek között intézményes együtműködés alakuljon ki, amely a magyarországi német nyelvű oktatást, színházi- és művészi tevékenységet hivatott támogatni és elősegíteni, másrészt lehetővé teszi, hogy a PTE Janus Egyetemi Színházának (a továbbiakban: „PTE JESZ”) produkciói eljussanak a PTE Illyés Gyula Karának hallgatóihoz, dolgozóihoz és oktatóihoz.

Az együtműködés során a Partnerek vállalják, hogy saját anyagi lehetőségeikhez mérten kölcsönösen vendégszínházakat szerveznek és bemutatják a DBU valamint a PTE JESZ repertoárját, ezzel a DBU német nyelvű színházi előadásokat tesz elérhetővé a PTE Bölcsészettudományi Kar Germanisztikai Intézete és a PTE Általános Orvostudományi Kara Német nyelvű programja számára, illetve a PTE JESZ előadásai elérhetővé válnak a PTE Illyés Gyula Karának polgárai számára.

A Partnerek kölcsönösen felismerték, hogy a fenti célkitűzések hatékonyabban elérhetők a tartós és folyamatos kapcsolat kiépítésével, melynek érdekében a jövőben szorosán együttműködnek.

II. A Felek vállalásai

1. A DBU és a PTE JESZ vállalják, hogy

- kölcsönösen egyeztetett időpontokban, rendszeresen vendéjátékokat szerveznek,*
- megtartásukra egymás részére helyszínt biztosítanak, valamint gondoskodnak a vendéjátékok műszaki és ügyeleti feltételeinek megteremtéséről,*
- gondoskodnak saját utazási és szállítási költségeikről,*
- minden alkalommal együttesen dolgozzák ki a vendéjátékok műsorba illesztését, illetve*
- kölcsönösen részt vesznek a közönségszervezésben.*

2. A PTE az Illyés Gyula Kar, az Általános Orvostudományi Kar Német nyelvű programja, és a Bölcsészettudományi Kar Germanisztika Intézet útján és aktív közreműködésével vállalja, hogy a DBU és a PTE JESZ kínálatáról szóló prospektusokat, ajánlókat a hallgatói részére rendszeresen eljuttatja, a hallgatókat orientálja.

A létrejött szerződés is elősegítette, hogy 2013-ban 3 alkalommal láttuk vendégül a DBU-t, és a JESZ is háromszor állhatott Szekszárdon közönség elé.

6, Új bemutató – Szöveg és zene (Beckett)

Az évad utolsó bemutatóját fiatal vezető színészünk, Zakariás Máté állította színpadra. Az előadást egy házi bemutató alkalmával elemeztük, és úgy döntöttünk, hogy a következő évadban folytatni kell a munkát, és ennek a munkának az eredményeképpen kerül majd közönség elé.

7, Befogadó program

A DBU vendéjátékain kívül több színházi és színházhoz kapcsolódó esemény színhelye volt a Janus Egyetemi Színház.

A POSZT menedzsmentjével 2013-ban is megállapodtunk, így a színházi seregszemle versenyprogramjának és off programjának is helyszíne lehetett a JESZ. /Saját előadásainkat is játszottuk a fesztivál idején. (Mara halála, Csongor és Tünde)/ A versenyprogramban itt nálunk mutatkozott be a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház, az off programban pedig a színművészeti egyetemek Újvidékről, Marosvásárhelyről, Budapestről és Kaposvárról.

Március végén a JESZ helyet adott egy nemzetközi *színházi konferenciának*. A címe: Társadalmi színház volt. A program első részében a pécsi társadalmi színház vonatkozásai kerültek terítékre (bohócdoktorok, drámapedagógia), a második részben pedig a börtönszínházi tapasztalatok bemutatására történt kísérlet. Előadások hangzottak el Kolozsvárról, Lugonesből (Spanyolország), Bielefeldből (Németország) és Pécsről.

A Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karának néhány képzőművészeti és zenei vizsgabemutatója is a JESZ színháztermében talált ideális térre.

Ezen kívül 2013-ban is helyet adtunk a pécsi középiskolásoknak, a Művészeti Gimnázium tánctagozatának.

A JESZ volt tagjai közül többen a „Piros orr” alapítvány kötelékében dolgoznak, természetes hát, hogy kinyitjuk a színházat ő a továbbképzéseikhez, illetve a tréningjeikhez.

Ezen kívül vendégül láttuk a budapesti Radikális Szabadidő Színház két produkcióját is.

8, Pécsi Nyári Színház – JESZ – új bemutató – Úri muri

Hogy Móricz Úri muriját bemutassuk, ez a terv már régóta érlelődött. A Pécsi Nyári Színház és az egyetem segítségével sikerült létrehozni az előadást.

Mikuli János az előadás rendezője a mulatozás fölé próbálta helyezni a tökéletesen megírt szerelmi háromszöveget, és a mulatozás kulisszái elé a főszereplőkben kaparó félelmeket, az elnyomott gondolatokat, a kicsinynek álcázott bűnöket. Óriási színészi feladat volt megmutatni, hogy ezek a háborgó, nyughatatlan, értékképükhöz mégis végletesen ragaszkodó figurák hogyan feszülnek egymásnak, a világnak és önmaguknak. Szakhmáry Zoltánt Kányádi Szilárd (Szatmárnémeti, Harag György Társulat), a feleségét, Rhédey Esztert Hollósi Orsolya, Csörgheő Csulit Tóth András Ernő, Rozikát Ahmann Timea játszotta. Az előadásról egy történész-levéltáros néző a következőképpen fogalmazott.

„Egy Móricz-nagyregény színpadi adaptációja nem volt könnyű feladat. De a dramaturg és rendező igen magas színvonalon oldotta meg a feladatot. Nagyon takarékos, kiváló tempójú az előadás.

Szakhmáry Zoltán az első jelenetben még a nihilistának tűnő urimurizók egyike, aztán fokozatosan válik a történet főszereplőjévé. A satmárnémeti társulattól érkező fiú kiváló színész, tudatosan építi fel a figurát, s válik a néző számára egyre rokonszenvesebbé, mert vívódik, kételyei vannak, fokozatosan ébred rá az őt körülvevő csapdákra. A magánéleti vonal hiteles. Nincsenek fekete-fehér figurák, minden szereplő, még a zsidó bankár is színes, többoldalú személyiség.

A darabban elhangzik ugyan, főleg a feleség szájából, hogy Szakhmáry többre hívatott személyiség, eredetileg kiemelkedett környezetéből, de a magyar ugar lehúzta, visszahúzta. De én, mint történész egy kicsit többet foglalkoztam volna a birtokát modernizálni akaró földesúr (nagygazda) elképzeléseinek mikéntjeivel, anyagi csődje okainak bemutatásával. Azért a lényeg így is érzékeltetett, de a magánéleti vonal elnyomta a szakmai, gazdasági vonalat.

A színészek játéka meggyőző, látszik, hogy értik a történetet, a mai vonatkozásokat is, s nagy élvezettel játszanak. Kányádi Szilárd kiváló, a nőalakok (Hollósi Orsolya, Ahmann Timea) és a régi JESZ-esek (Tóth András és Inhof László) hitelesek, de az újak is élvezetesen, jól alakítanak (Zakariás Máté, Szabó Márk, Szabó Márk József, Inhof Kornél, Petrinovics Kristóf). A ruhák és a díszletek jól reprezentálják a kort (Mikuli Dorca munkája). Nagyon jó ötlet a képsor közötti tánc-sorozat, melyet a táncos fiú (Nyisztor Miklós) csodálatosan ad elő. A végén a lelassult, kimerevített mozgás - szerintem - telitalálat.” (Rozs András)

Az előadást szabadtéren ötször játszottuk, majd ősszel behoztuk a JESZ-be. Igyekszünk minél többször játszani, mert van rá igény

9, Képzés – új generáció

A Janus Egyetemi Színház régi hagyománya, hogy körülbelül kétévente felvételt hirdet a Pécsi Tudományegyetem összes karán. 2013 szeptemberében is megvalósítottuk ebbéli szándékunkat. 40 jelentkezőből 15-tel kezdtük el a munkát. A képzésben a mozgás, a ritmus, a vers, az egymással létrehozott kapcsolatok és az együttes játék adták a legfőbb mozzanatokot. Az intenzív munkát a korábbi években egy tanulmány/műhely bemutató szokta követni. Most azonban az új egyetemista generációt kiegészítettük néhány tapasztalt színészünkkel, és velük hoztuk létre a 2013/14-es évad első új bemutatóját.

10, Új bemutató – A halálra táncoltatott lány

2013. december elején tartottuk a bemutatót. A történetet Csoóri Sándor '50-es években írt ballada játéka alapján vittük színre. (rendező: Mikuli János) A halálra táncoltatott lány balladája egyszerű, tiszta, mégis sokrétegű mű. Egy népi ihletésű, népi műfajból merítkező (népballada) Romeo és Júlia story. A darab különlegessége Csoóri költői nyelve, amely a modern líra eszközeit és a népköltészet stílusjegyeit és darabjait ötvözve sajátos világot

teremt. Ehhez a gyönyörűséges költői világhoz próbáltuk megtalálni az adekvát színházi eszközöket. A munkában a rendező segítségére Hágen Zsuzsa koreográfus és Herczig Zsófia jelmez- és díszlettervező, illetve Kopeczky Péter zeneszerző volt. A JESZ színészgárdájából a főszerepeket azok a fiatal játzók kapták, akik már kellő tapasztalatokkal rendelkeznek, és a mozgásban éneklésben az átlagnál jobbak. Az előadást úgy próbáltuk létrehozni, hogy megfeleljen a játszóhelyünkről való kimozdulás követelményeinek is, sőt a nem magyar nyelvű nézők számára is élmény lehessen.

11, Németországi fesztiválszereplés – nagy siker - fesztiváldíj

Ritkán van arra lehetőség, hogy egy évben kétszer is nemzetközi fesztiválon szerepeljen a társulat. 2013-ban, ha nem is könnyen, de ezt meg tudtuk valósítani. A Liege-ben rendezett egyetemi színházi fesztivál azért volt fontos a számunkra, mert egyetemi színházakkal találkozhattunk a világ számos városából, és felmérhettük saját helyzetünket. A németországi Göppingen városába viszont a hagyomány szólított bennünket. Egyrészt a nemzetközi fesztivál 50 éve és 45. alkalommal került lebonyolításra, másrészt a JESZ 1999-ben itt mutatkozott be először külföldön, és 2013-ban ötödször tért vissza Göppingenbe. A fesztivál szervező bizottsága 1988-tól a Göppingeni Takarékszövetkezet szponzorációja révén létrehozott vándordíjat minden találkozóhoz annak az együttesnek adományozza, amelyik folyamatos működés mellett évente új, minőségi produkciókkal lép a közönsége elé, nemzetközi kapcsolatokat ápol és színházi eseményeivel széles körben tud hatást gyakorolni. A jubileumi fesztiválon a Janus Egyetemi Színház érdemelte ki a díjat és a díjjal járó 2500 eurót. A JESZ az idei fesztiválon a *PróbaDADA* című előadásával aratott zajos sikert, és a díj mellett több meghívást is kapott. Korábban a színház *Az Eiffel-torony násznépe*, a *Gyász-szív*, a *Lóvátett lovagok* és a *Pisti a vérzivatarban* című darabokkal lépett fel Göppingenben. A pénzdíj értékét növeli, hogy az eddigi jutalmazottak közül csak két együttes volt nem német nyelvű: egy lengyel társulat és a magyar Janus Egyetemi Színház, holott a fesztivál történetében több alkalommal is bemutatkozott angol, francia, belga, holland, svájci, osztrák, orosz, olasz, cseh, spanyol, észt, finn, bosnyák együttes.

12, Új bemutató – A helység kalapácsa

A 2013/14-es évad második bemutatóját Petőfi műve adta. Az előadást Béres Lászlónak, a gyergyószentmiklósi Figura Stúdió Színház korábbi igazgatójának a rendezésében terveztük bemutatni, de nem sikerült pályázati forráshoz jutnunk, így le kellett mondanunk a külföldről érkező rendezőről. Tóth András Ernő azonban egy olyan *A helység kalapácsa* feldolgozást talált, ami felkeltette az érdeklődését. Benedek Miklós rendező és Lengyel Noémi dramaturg a '90-es évek közepén színművészetisékkel hozták létre azt az előadást, amelyben *A helység kalapácsa* köré Petőfi versekből, naplórészletekből, vándorszínészek visszaemlékezéseiből olyan keretjáték épült, ami bemutatja a XIX. századi színészet hőskorának világát. Tóth András Ernő ezt a szövegekötvetet dolgozta át, és a vándorszínészek életére rávetítette a mai vidéki színészi létet is. A darab így egyszerre lett a hősköltemény, Petőfi klasszikusának bővérű megelevenítése és egy akkori és mai vidéki társulat belső életének tükré. A főbb szerepeket a JESZ alapító tagjai játsszák. Az eddigi 6 előadás igazolni látszik azt a rendezői elképzelést, hogy a keretjátékkal, annak humoros és drámai fordulataival, és Petőfi remekművével együtt válik a darab szórakoztató, mulatságos és elgondolkoztató, önálló színházi élménnyé.

*

2013-ban a Janus Egyetemi Színház 68 előadást mutatott be, ebből 55 volt saját produkció, és 14 alkalommal vendégtársulat játszott. A nézőink száma összesen 4423 fő volt. Az előadások megvalósulásban 60 fő vett részt. Ebből 4 fő a Pécsi Tudományegyetem közalkalmazottjaként segíti a színház munkáját, 12 fő alternatív színész, 10 fő hivatásos művész, 2 fő kivitelező és 32 fő egyetemista /színész, asszisztens, sűgő, kellékes, zenész/.

A Janus Egyetemi Színház 2013. évi előadott produkciói

Sorszám	Az előadás szerzője	Az előadás címe	Az előadások száma (db)
<i>Műsoron tartott produkciók</i>			
1.	Weöres Sándor	Holdbeli csónakos	7
2.	Erdős Virág	Mara halála	4
3.	dadaista szerzők	PróbaDaDa	4
4.	Csehov	Platonov	2
5.	Euripidész	Íphigeneia Auliszban	1
<i>2013. évi bemutatók</i>			
1.	Szophoklész	Antigoné	11
2.	Vörösmarty Mihály	Csongor és Tünde	12
2.	Bertolt Brecht	Szöveg és Zene	1
2.	Móricz Zsigmond	Úri muri	9
3.	Csoóri Sándor	Halálra táncoltatott lány	4
Összesen:			55

A JESZ 2013-ban nem a saját színházában megtartott előadásai:

Sorszám	Az előadás szerzője	Az előadás címe	Az előadások helyszíne, száma (db)
<i>Nem a saját színházban tartott előadások, hazai</i>			
1.	Weöres Sándor	Holdbeli csónakos	Szekszárd, DBU 2db
2.	Móricz Zsigmond	Úri muri	Pécsi Nyári Színház 5db
3.	dadaista szerzők	PróbaDaDa	Szekszárd, DBU 1db
<i>Külföldi vendégszereplések</i>			
1.	Euripidész	Íphigeneia Auliszban	Belgium, Liege, RITU30 1db
2.	dadaista szerzők	PróbaDaDa	Németország, Göppingen 1db
Összesen:			10

A Janus Egyetemi Színházban vendégszereplő társulatok produkciói

Sorsz.	A társulat neve	A társulat székhelye	Az előadás címe és az előadások száma
<i>Hazai társulatok</i>			
1.	Magyarországi Német Színház	Szekszárd	Metadolce 2 db
2.	Magyarországi Német Színház	Szekszárd	Margit jelenete a 89. oldalról 1 db
4.	Hevesi Sándor Színház	Zalaegerszeg	Színésznők 2db
5.	Kaposvári Egyetem Művészeti Kar (POSZT)	Kaposvár	Auschwitz működik 1 db
6.	Színház- és Filmművészeti Egyetem (POSZT)	Budapest	Hitgyógyász 1 db
7.	Színház- és Filmművészeti Egyetem (POSZT)	Budapest	Toldi 1 db
9.	Radikális Szabadidő Színház	Budapest	Halottaskönyv 1 db
10.	Radikális Szabadidő Színház	Budapest	Szapphó 1 db
<i>Külhoni társulatok</i>			
15.	Újvidéki Művészeti Akadémia (POSZT)	Újvidék	Az órák 1 db
16.	Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem, (POSZT, Nyílt Fórum)	Marosvásárhely	Homokozó 1db
17.	Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem, (POSZT, Nyílt Fórum)	Marosvásárhely	Koronázás 1db
Vendégtársulatok előadásai összesen:			13 db

www.jesz.pte.hu

*

Pénzügyi mutatók, 2013

Bevételek:

EMMI pályázati támogatás	3 000 ezer forint
EMMI kiemelt műv. célok támogatása	400 ezer forint
Katona József pályázat	800 ezer forint
Szponzori támogatások	400 ezer forint
NAV 1%	25 ezer forint
Fesztiváldíj és utazási támogatás, Göppingen	1170 ezer forint
2012-ről áthozott maradvány	400 ezer forint
Összesen:	6195 ezer forint

Kiadások

A továbbjárt és az új bemutatók költségeire	4400 ezer forint
működési költségek	245 ezer forint
Összesen:	46045 ezer forint

A *JESZ* finanszírozása alapítása óta két pilléren nyugszik: az egyik az egyetem támogatása, a másik az *Alternatív Színházi Műhely Alapítvány* pályázati tevékenysége.

2013. évben a *Janus Egyetemi Színház* a **PTE 21500 ezer** forinttal támogatta. Ez a támogatás nem az *Alternatív Színházi Műhely Alapítvány* elszámolási, könyvelési rendszerében jelenik meg (egyetemi elszámolás, ösztöndíj, közalkalmazotti munkabér). Ezért az *Alternatív Színházi Műhely Alapítvány* a *Janus Egyetemi Színház* programjaiért, előadásaiért túlnyomórészt egyetemista nézőitől nem szed belépődíjat, előadásai ingyenesek.

Meggyőződésünk, hogy egyedülálló színházi modellünk példaértékű és követésre méltó, de az egyetemi költségvetésünk jelentős csökkenése és a pályázati lehetőségek szűkülése miatt egyre nagyobb erőfeszítéseket kell tennünk az előadások kiállításáért és a színház „láthatóságáért”. Ezért kérjük a pályázati támogatást.

*

Programunk 2014-ben

1, Műsoron tartott produciók –

2013 decemberében mutattuk be a **Halálra táncoltatott lányt**. Természetes, hogy az idei évben továbbjuttassuk. Fontos ez, nemcsak a közönségünk szempontjából, de a fiatal társulat számára is. Az eddig játszott 8 előadás jó tapasztalatokat hozott, és megmutatta, mennyit fejlődhet egy „kész” előadás.

Februárban mutattuk be **A helység kalapácsát**, s már túl vagyunk 6 előadáson. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a darab sokáig játszható, szórakoztató, sikerprodukciónak lesz a színházunk.

A tavalyi évad közönség- és szakmai sikerét, a **Csongor és Tündét** már ősszel fölújítottuk, most márciustól újra játsszuk. Nagy az érdeklődés iránta, a telt házak már előre láthatók. Azonban április végéig meg kell próbálnunk kijátszani a produciót, mert a színészmozgások eddig teszik lehetővé a darab műsoron tartását.

Szintén nagy igény mutatkozott az **Úri muri** műsoron tartására. A nyári szabadtéri bemutatót követően tavaly ősszel adaptáltuk a színháztermünkre a produciót, és a megvalósított négy előadásnál jóval nagyobb érdeklődés mutatkozott a darab iránt. Folytak a tárgyalások, hogy áprilisban elővehessük a művet, de az egyeztetés a Szatmárnémeti Északi Színházzal igen nehézkes /Ez az anyaszínháza a darab főszereplőjének, Kányádi Szilárdnak./ Ráadásul a producióból öten a Pécsi Nemzeti Színházban is dolgoznak, így nem könnyű időpontot találni, amikor játszható az előadás.

Szintén fontos lenne az **Antégonét** műsoron tartanunk. Szándékunkban áll felújítani, mert megvan a közönsége, de a szereplőgárdából néhányan már nem tartoznak a JESZ kötelékébe vagy elmentek Pécsről, de két hét próbával beléphetnek az újak, és műsorra tűzhetjük a produciót.

2, Új bemutató – Szöveg és zene

Samuel Beckett darabját fiatal színészünk, Zakariás Máté viszi közönség elé. A tavalyi évad egyik utolsó momentumaként házi bemutatóig már eljutott a produció. Március, áprilisban lesz alkalom és idő újra dolgozni az anyaggal. A JESZ 2014 tavaszán – májusi bemutatóval – a megváltozott társulati összetétel miatt újrapróbálja, és továbbfejlesztve viszi a nézők elé Beckettnek ezt a ritkán játszott / rendezte Ács János, később Keszég László is /, de egy kísérletező társulat számára mégis izgalmas lehetőségeket kínáló művet. Az eredetileg rádiójátéknak szánt darab bemutatásával nem az a célunk, hogy egy „klasszikus becketti abszurd” előadást hozzunk létre, sokkal inkább az, hogy színészek a kiválasztott műben felvetett témákon keresztül tudjanak megnyilvánulni saját problémáikról - Beckett színházi nyelvének segítségével. Szeretnénk megvizsgálni és megmutatni, hogy mi és milyen mély a művészi alkotás és az önkifejezés szerepe a játzók életében. A szöveg és a zene egymásra utaltsága vagy éppen ellenkezőleg, egymástól független létezése a színpadi helyzetekben új kontextusba helyezheti a nyelvet, annak bonyolult dekódolási mechanizmusát önállóan is „értelmes”, érthető elemekre bontja, így új tereket kínál a befogadói oldalon. Ez lesz a munka tárgya. A produció kifejezett szándéka, hogy a Pécsen élő, nagyszámú külföldi egyetemistát is megszólítsa.

3, Új bemutató – Szerelmem, majomúr

Köles Ferenc a Pécsi Nemzeti Színház Jászai díjas színésze pályafutását a Janus Egyetemi Színházban kezdte. A JESZ első 5 évének meghatározó színésze volt, és kőszínházi pályafutásának idején sem szakadt el az egyetemi színházról. A JESZ felkéréseit időről időre elfogadta (Pl.:Tipátescu /Elveszett levél/, Aemilianus /A nagy Romulus/, Platonov

/Platonov/), és a kapcsolat folyamatosan élő maradt vele. Nem meglepő hát, hogy első rendezését is nálunk szeretné megvalósítani. A téma, a Tarzan-történet újramesélése.

A darabot Keresztesi József pécsi szerző írja, aki a 2012-es Vilmos-díj birtokosa. A programot támogatja a Katona József pályázat kuratóriuma. Nem volt könnyű azonban helyet találni a megvalósításnak, mert rendezőnk, a kőszínház vezető színészeként szeptembertől májusig elfoglalt. Így az idei évad (2013/14) legvégére, júniusi bemutatóval tervezzük a színpadra állítást.

A történet ívét egy idős hölgy emlékezése adja, aki hányattatásokkal teli életet élt Lord Greystoke, az őserdő Tarzanja oldalán. Visszaemlékeznek még gorillák, csimpánzok, elefántok, szafari-teherhordók, hollywoodi némafilmsztárok, a londoni felsőház tagjai, és föltáruznak a társulat tagjainak a személyes emlékei is, hogy ebből a mátrixból rajzolódjon ki a legenda, új kontúrokkal és meglepő hangsúlyokkal.

Ez a mai fiatalok által is jól ismert „őstörténet” illetve ez a remekül körüljárható és körüljátszható archetípus alkalmas lehet a rendező által elképzelt színháziideál kibontására, megvalósítására.

Módszerét tekintve „születő színház”. A próbák, mozgástréningek, koreográfiák, zenekari, illetve énekpróbák (brechti songokat idéző dalok), improvizációk során napról napra alakul, kerekedik a dramaturgia, ami „jótollú” kortárs szerzőknek (Keresztesi József) köszönhetően folyamatosan válik majd színpadi adaptációvá, drámává.

Meggyőződésünk (és ez az elkészült hat jelenetből is világosan látszik), hogy a leendő művön keresztül a szereplők, résztvevők, fiatal JESZ-esek képesek lesznek együtt és persze egyénekenként is szabadon, mégis humorosan beszélni az élet nagynak is mondott kérdéseiről és korosztályos problémáikról, úgy mint: szerelem, élet, halál, civilizáció, vadság, természet, nagyvárosi neurózis, elidegenedés, korlátlan szabadság, anarchia, politika.

4, Tábor és tréning – új bemutató: Kohlhaas Mihály

Régi hagyomány a Janus Egyetemi Színházban, hogy az évadkezdés előtt, augusztus végén tábort szervezünk a fiatal és/vagy új színészeinknek. Volt összetartás például Sellyén, Iszkázon, Magyarpolányban, Alsómocsoládon. Ezek az alkalmak mindig a generációk képzését szolgálták, és sokszor nőttek ki a tréningből, improvizációkból olyan munkák, amelyek színházi előadások lettek. 2014 augusztusában is tervezzük tábort, tréninget. A munkát, az összetartást ma már jól szolgálják színházunk terei, így nem mozdulunk ki a bázisunkról. A tábort Fábíán Péter a Kaposvári Egyetem színészképzésének végzős hallgatója, a K2 Színház vezetője irányítja, aki kérésünkre olyan programmal érkezik, ami a munkát egy előadás létrehozásának irányába viszi. A terv: Kohlhaas Mihály történetének színpadra állítása.

A rendező a következő gondolatokat fogalmazta a program kapcsán:

„Kleist kisregényének alakja, Kohlhaas Mihály, akinek történetét számtalan drámai feldolgozáson keresztül is ismerhetjük, nem véletlenül vált az európai irodalomtörténet egyik legemblematisabb figurájává, és oly sok dráma főhősévé: az a problematika ugyanis, amely sorsában megfogalmazódik - Babits szavaival élve - "az igazságáért küzdő ember örökérvényű tragédiája". Az "igazságáért küzdő ember" Kohlhaas esetében nem valamiféle felsőbbrendű drámai hős, mint például a görög tragédiák alakjai, hanem hétköznapi ember hétköznapi problémákkal, amelyekkel a mindenkori néző és olvasó könnyen tud azonosulni. Ebből adódóan Kohlhaas tragédiája is jobban megérinti, elgondolkodtatja a befogadót. Felmerül ugyanis a mindenkor érvényes kérdés: "mit ér meg az igazságomért való küzdelem? Hol van az a határ, amelytől kezdve jobban járok, ha feladom az igazságom?" És nem utolsó sorban: "élhető-e egy olyan társadalom, amelyben könnyebben boldogul az ember, ha nem áll ki magáért?"

A Kohlhaas-történet alapproblematikája a mai magyar társadalomra alkalmazva fokozottan

aktuálisnak tűnik, különösképp a most felnövekvő, céljaiért, jogaiért és igazságáért harcolni kívánó – de nemigen tudó - huszonévesekből álló generációra nézvést. Érzékeny téma ugyanis, hogy miképp viszonyul a mai magyar fiatalság az idősebb generációhoz, a tekintélyelvűség jelenségéhez, valamint azokhoz az intézményekhez – iskola, majd munkahely – amelyek egész későbbi életét behálózzák, és amelyek szabályai szerint élni kénytelen. Az állam és a társadalmi rend szabta szabályok bölcs betartása-e a követendő példa – még akkor is, ha ezek a szabályok nem mindig igazságosak – vagy a saját igazságunkért való küzdelem a fennálló rend ellen még akkor is, ha az teljes lényünket felőrli és további boldogulásunkat veszélyezteti? - ez a kérdéskör égető súllyal esik latba, amikor hazánk társadalmi berendezkedésének igazságosabbá tételének lehetőségeiről beszélünk. Ezt a folyamatot ugyanis leginkább az új generáció serkentheti, amelynek azonban tisztában kell lennie céljaival és jogaival, valamint azzal, hogy ezeket hogyan érvényesítheti.

Hiánypótló vállalkozásnak tűnik tehát egy olyan színházi előadás létrehozása, amely az eredeti Kohlhaas-históriát veszi alapul és gondolja tovább improvizációk, helyzetgyakorlatok segítségével, hogy minél inkább közel hozhassa a fentebb leírt égető kérdéseket a ma emberéhez. Különösképp hitelessé teheti az erről a témáról a színház nyelvén kezdeményezni kívánt fórumot, hogy mindez a Janus Egyetemi Színház (JESZ) jelenleg is egyetemi éveiket töltő színészeinek tolmácsolásában valósulna meg.”

5, Nemzetközi fesztivál – Pécs

A múlt század hatvanas hetvenes éveiben az egyetemi színházi színjátszás megújította a színházi gondolkodást és eszközrendszert, hatása óriási volt az egyetemes színházkultúrára. Az egyetemi színházak legjobb alkotói, színészei a nyolcvanas években már a kőszínházak kötelékében dolgoztak. A rendszerváltozás körüli időben azonban az egyetemi színjátszás elsorvadni látszott.

Kivételes és szerencsés, hogy Pécsen a '90-es évek közepén a korábbi hagyományokra támaszkodva az Alternatív Színházi Műhely Alapítvány és a PTE bázisán megalakult a Janus Egyetemi Színház. A JESZ már a megalakulását követő harmadik évben 1999-ben országos egyetemi színházi fesztivált szervezett. Célja a hagyomány újraélesztése volt, illetve a fesztivál arra is rákérdezhetett, hogy az ezredfordulón léteznek-e Magyarországon egyetemi színjátszó együttesek, milyen színvonalon dolgoznak, milyen témákat dolgoznak föl, milyen a hatásuk a környezetükben.

A helyzet gyökeresen megváltozott a kilencvenes évek végére. A fiatalok számára a színpadon már nem volt izgalmas a hatalom és az egyén viszonya, a kódolt rendszerkritika, az egyéni kitörési lehetőségek keresése, a politikum és az ellenzékiesség, a lázadás. Az oktatás rendszerének átalakulásával viszont szétestek, szétporladtak a közös tanulmányi cselekvéseken alapuló egyetemi közösségek. Hiánycikké vált az egyetemeken a közösségi lét, a közös munkán alapuló közösségek szerveződése, működése. A színházi munka, az előadások megalkotása, a megmutatás iránti vágy ezt a hiátust tudta oldani elementáris erővel, hiszen a létrehozásra szerveződött közösség összetartó ereje, elszántsága az előadás alkalmával a közönség, a nézők sokaságát is közösséggé tudja formálni, akik (ha néhány óra erejéig is) együtt lélegeznek, izgulnak, szeretnek, gyűlölnek a játszókkal. Ez volt a JESZ első fesztiváljainak tapasztalata.

Ez a tapasztalat a JESZ-t megerősítette, és a színház kialakította azt a működési formát, ami folyamatosságot és a magas művészi színvonal fenntartását lehetővé tette, és sikerült az egyetem intézményi rendszerébe is beágyazódnia. A magyar felsőoktatásban másutt azonban nem játszódtak le ilyen folyamatok. Az egyetemi együttesek keresték/keresik a létüket stabilizáló formákat, megoldásokat. Mindenhol kitapintható a megmutatás, a közös munka iránti vágy, de az infrastruktúra kialakítása, a színházi körülmények megteremtése eddig az egyetemeken csak a Janus Egyetemi Színháznak sikerült.

A példát a fesztiválok szervezésével igyekezett megmutatni a JESZ. Összesen hat alkalommal gyűjtötte össze az ország és a Kárpát-medence legjobb egyetemista színjátszóit. 2008-ban és 2010-ben pedig az Európa Kulturális Fővárosa program keretében sikerült komoly, nemzetközi találkozót létrehoznia. A legjobb magyar együttesek mellett érkeztek csoportok Ausztriából, Lengyelországból, Olaszországból, Belgiumból, Romániából, Litvániából, Bulgáriából, Szlovákiából és Szerbiából. A találkozók kivétel nélkül sikeresek voltak, a helyi és országos sajtó figyelmét felkeltették. Minden alkalommal olyan zsűri bírálta az előadásokat, hogy szakmai tekintélyük révén rangot adtak a fesztiválnak. (Pl.: Nánay István, Bérczes László, Csizmadia Tibor, Pinczés István, Katona Imre, Soltészky Tibor) Ezek a találkozók olyan csoportok és személyiségek is részt vettek, akik ma már a színházi élet meghatározói. Például Jordán Tamás, Pintér Béla és társulata.

A nemzetközi fesztiválok szervezése külföldi meghívások sorát hozta a JESZ számára. Az együttes többször volt Erdélyben, Németországban, nagy nemzetközi fesztiválok aratott sikert, hozott el díjakat Litvániából, Törökországból, Belgiumból, Szerbiából. A Janus Egyetemi Színház bekapcsolódott az egyetemi színjátszás nemzetközi vérkeringésébe. A nemzetközi tapasztalatok azt mutatták, hogy a JESZ egyetemi beágyazottsága, színházzakmai és infrastrukturális körülményei európai léptékkal mérve is példaadók.

A Janus Egyetemi Színház 15. évadát új, professzionális terekben kezdhette meg a Zsolnay Kulturális Negyedben. Ez a helyzet még inkább kivételessé tette a színház működését. Az új épületben tovább erősödött a JESZ munkája, előadásszáma, közönsége megnövekedett. Megsokasodtak azok a kérések, igények, hogy a színház az európai és hazai egyetemi színjátszó közösség számára láthatóvá, tapasztalhatóvá tegye bázisát. Erre egy új nemzetközi egyetemi színházi fesztivál szervezése adna lehetőséget.

A Nemzetközi Fesztivált a Janus Egyetemi Színház egyetemi költségvetéséből nem tudja megvalósítani, ezért az egyetem vezetéséhez fordult, és úgy tűnik 2014-ben külön keret létrehozásával lehetővé válik a találkozó megszervezése.

2014-ben a IX. Nemzetközi Egyetemi Színjátszó Fesztivál Pécsen, a Zsolnay Kulturális Negyedben kerül lebonyolításra, időtartama 4 nap. A rendezvényt 2014 őszén tartjuk. (október 23-26.) Az előadásoknak a Janus Egyetemi Színház mellett a ZSKN kulturális intézményei is helyet adhatnak /Bóbita Bábszínház, E-78/. A 2014. évi fesztiválunkra elsősorban azokat a hazai és külföldi együtteseket hívjuk meg, akik már sikeresen mutatkoztak be korábbi találkozóinkon, és bizonyították, hogy fontos szereplői az egyetemi színházi világnak, illetve azokat az együtteseket, akik a JESZ-t vendégül látták. (Pl.: Színláz Társulat /Debrecen/, Radikális Szabadidő Színház /Budapest/, Szegedi Egyetemi Színház, Vilniuszi Egyetemi Színház /Litvánia/, Branko Krsmanovich Akadémiai Színház /Szerbia/, Liege-i Királyi Egyetemi Színház /Belgium/) Szeretnénk még egyetemi társulatot vendégül látni Törökországból (a JESZ 2010-ben részt vett egy nagy egyetemi világfesztiválon Isztambulban), Németországból (társulatunk több németországi fesztiválon szerepelt /Göppingen, Lörrach/), Szlovákiából, Szerbiából (Vajdaságból), Horvátországból, Romániából (Erdélyből). A határon túli magyar egyetemi együtteseket szeretnénk fölkeresni.

6, Új bemutató – Hamlet

2015 elején (februárban) tervezzük bemutatni Shakespeare művét a Hamletet. A rendező, Tóth András Ernő a következőképp gondolkodik a JESZ-ben megvalósuló előadásról:

„A Janus Egyetemi Színház 2014/15-ös évadának központi előadása a Hamlet. A darab súlya kétségtelenül nyomasztó, speciális körülmények szükségeltetnek, hogy egyáltalán a tervezésnél szóba jöhessen. Az első számú szempont a színészek személye, a társulat. Egy éve mutattuk be a Csongor és Tündét. Az azóta lezajlott előadások élménye, színészeink ezekben a munkákban megmutatkozó teljesítménye tette fel először a kérdést: mikor, ha nem

most? Egy egyetemi színház társulata folyamatos és sokszor előre nem látható fluktuációkon esik át, de most együtt van egy már tapasztalt, tehetséges, egymást a munkában is ismerő és egymás egyéniségét jól toleráló garnitúra, fiatalok és idősebbek vegyesen. A Csongor mély, filozófiai részeinek sikere, a színészek és közönségük egymásra találása megmutatta, hogy van lehetőség és kíváncsiság mindkét oldalról egy bátor vállalásra. Hamletünk, Opheliánk, Gertrudisunk, Claudiusunk, Poloniusunk, Laertesünk, Horationk is van. Hiszünk benne. Természetesen a koncepció nem törekedhet a teljességre, az egyre szélesedő és bonyolódó perspektívát úgy is a játszó személye rejti, azokat csak a próbák hozhatják felszínre, de az alap megvan. A központi kérdés a bűn. A bűn a gyarlóságból következő gyengeség vagy a gonoszból következő legyőzhetetlen erő? Bennünk van-e eleve, mint emberi mivoltunk megkerülhetetlen sara vagy megszáll bennünket egy "alsóbb" akarat. A bűn beszennyez, mocskossá tesz mindent és viszonyulásra kényszerít. Észrevéve a bűnt, hallgatni: bűn. Nem észrevenni: alkalmatlanság. Szembeszállni a legyőzhetetlennel: ostobaság. Túrni: gyávaság. A rosszból rossz következik. A darab elején Dánia készül a külső támadás kivédésére, aztán az "izé" megjelenése mindent megváltoztat. Mindenki a rémes bűn körül örvénylik. Mire megjön az ellenség, már nincs senki, aki megvédené országot. A Hamlet kapcsán megkerülhetetlen kérdés a fordítás. A Csongor és Tünde kapcsán meggyőződhattünk arról, hogy nem akadály a XIX. századi nyelvezet, a színpadi nyelv és a tempó legyen mai, akkor a néző figyelni fog. És, ha figyel, gondolkodni sem lesz rest. Attól pedig nem kell félni. Egy apróság. Nem az öreg Hamlet az egyetlen király, aki háborús dolgai okán hagyta kihűlni a hitvesi ágyat, és akit meggyilkoltak emiatt. A nagy Agamemnon is fiának kellett megbosszulnia. A háború: bűn. Talán a legfőbb. Örülünk tehát, hogy "fuvolázó békekorban" élhetünk.

7. Befogadó program

A *DBU vendéjátékain* kívül (február elején már két előadásban láthatta a közönségünk a Magyarországi Német Színház Momo című előadását) több színházi és színházhoz kapcsolódó esemény színhelye lehet a Janus Egyetemi Színház.

A *POSZT* idén harmadik alkalommal tervezi a Janus Egyetemi Színházzal, mint a színházi találkozó helyszínével. Most is arra számítunk, hogy a hazai és magyar nyelvű külföldi színművészeti egyetemek előadásait fogjuk vendégül látni, de az sincs kizárva, hogy idén is helyszíne lehet a JESZ versenyprodukciónak.

Továbbra is helyet adunk a *bohócdoktorok képzési* programjainak, tréningjeinek.

Érkezik hozzánk (március) a *MU Színház és FÜGE* közös produkciója, a Karamazov, de tervezzük több más alternatív, kísérleti előadás befogadását.

A pécsi középiskolai diákszínház színés és színvonalas. A *Művészeti Gimnáziumban* ráadásul tánc- és drámatagozat is működik. Az ő előadásait rendszeresen befogadjuk (februárban már látható volt a *Nocturne* című táncszínházi produkció), A Helikoni Ünnepeken sikerrel szerepelt diákszínházak munkából pedig mini fesztivált szervezünk.

Ezen kívül tervezzük, hogy idén is helyet adunk a *kortárs tánc* pécsi képviselőinek.

A *Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kara* szomszédságában dolgozunk. Az együttműködés természetes. A JESZ díszletek, installációk, zenei segítség kérdéseiben a Kar oktatóihoz és hallgatóihoz, mi pedig, ha kéri, teret adunk a képzőművészeti és zenei vizsgabemutatóiknak.

8. Vendégszereplések

2014-ben is szeretne a Janus Egyetemi Színház külföldön bemutatkozni. Ehhez a meghívások rendelkezésre állnak. Az útiköltséget kell előteremtenünk. Meghívás érkezett számunkra a németországi Lörrachból nemzetközi fesztiválra. 2007-ben jártunk már ott, és örömmel vennénk rész újból a színvonalas találkozón. Hívják a társulatunkat Olaszországba is. A

beneventoi Universo Teatro 2010-ben résztvevője volt a pécsi fesztiválunknak, és most tőlük kaptuk az értesítést, hogy nemzetközi fesztivált szerveznek.

A hazai meghívások tekintetében márciusban a Halálra táncoltatott lánnyal fogunk szerepelni a szekszárdi DBU-ban, és az év során más produkciókat is megmutatunk ott. Sopronból a Petőfi Színházból érkezett felkérés, hogy több alkalommal, bérleteseknek is játsszuk Csongor és Tünde című előadásunkat, de ennek az egyeztetése elképzelhetetlen.

*

A *Janus Egyetemi Színház* stabil alapokkal rendelkező, tudatosan építkező, dolgozni akaró és tudó alternatív színház. A szakmai munka színvonalának megőrzéséhez, a színház kísérletező és megújító szándékának megtartásához azonban továbbra is szükségünk van a Minisztérium támogatására. Abban bízunk, hogy az *EMMI* színházi alapjának kuratóriuma mérlegre téve eddigi munkánkat, törekvéseinket, küszködésünket és kitartásunkat, újból támogatást nyújt színházunknak.

Pécs, 2013. március 15.

Mikuli János
kuratóriumi elnök
a JESZ igazgatója

Az Alternatív Színházi Műhely Alapítvány tervezett költségvetése 2014-ben

Kiadások

1. Az színházi előadások létrehozásához	
<i>a./ új bemutatók</i>	
Dologi kiadások	2000e Ft
Megbízási díjak	3500e Ft
<i>b./ Futó produkciók műsoron tartása</i>	
Megbízási díjak	1500e Ft
Dologi kiadások	500e Ft
2. Külföldi, belföldi meghívások útiköltségéhez	1000e Ft
3. Műhelymunkához (tábor és tréning)	750e Ft
4. Működési költségekhez	
<i>dologi kiadások, megbízási díjak</i>	2000e Ft
<hr/>	
<i>Kiadások összesen</i>	<i>11250e Ft</i>

Bevételek

1. 2013-ben nyert EMMI pályázat	1000e Ft
2. Egyéb pályázatok /NKA, MMA/	500e Ft
3. Szponzoráció	200e Ft
4. 2013-ból áthozott összeg	1550e Ft
/EMMI: 500 ezer, Katona J.: 200 ezer, Göppingen díj és 850 ezer/	
Összesen	3250e Ft

2014. évben a *Janus Egyetemi Színház* a *PTE* továbbra is támogatni fogja, azonban az egyetemnek még elfogadott költségvetése nincs. A tervek szerint az előző évekhez képest a *JESZ* büdzséje legalább 3 millió forinttal fog csökkenni (21500 ezer forint). Valójában azonban a csökkenés mértéke ennél jóval nagyobb lesz, mert a közüzemi díjakat is a korábbi évekkel ellentétben a színháznak kell kigazdálkodnia.

Ez a támogatás nem az *Alternatív Színházi Műhely Alapítvány* elszámolási, könyvelési rendszerében jelenik meg. (egyetemi elszámolás, ösztöndíj, közalkalmazotti munkabér) Ezért az *Alternatív Színházi Műhely Alapítvány* a *Janus Egyetemi Színház* programjaiért, előadásaiért túlnyomórészt egyetemista nézőitől nem szed belépődíjat, előadásai ingyenesek.

Az Alternatív Színházi Műhely Alapítvány, a *Janus Egyetemi Színház* programjának megvalósításához, a költségvetés tervezete alapján, **8000 e Ft** elnyeréséért nyújtja be a pályázatát.